

Izran Revisited

Izran Revisited is een meerjarig project waarin de traditie van de Izran - gezongen poëzie uit Noord-Marokko - centraal staat. We documenteren en revitaliseren de bestaande Molenbeeks/Brusselse praktijk van Izran.

We belichten de familiale en diasporische context van de Izran en gebruiken ze als bron van reflectie en discussie; als inspiratie voor creatieve productieprocessen vandaag.

'We', dat zijn Avansa Citizenne en GC De Vaartkapoen. Samen met La Maison du Rif, het Masereelfonds en vele andere partners en met steun van Vgc Erfgoed.

Op 26 september 2021 is er een feestelijke kick-off. Vanaf oktober 2021 starten we met ateliers om de traditie aan de 4de generatie en andere geïnteresseerden aan te leren en gaan we op zoek naar familie verhalen. In een latere fase, vanaf najaar 2022, remixen we de Izran, zoeken we hybride vormen op en verwerken de verzamelde izran en verhalen.

Wat is Izran?

"Quand on chante Lalla Bouya, tous les riffins vibrent ! >> (Fatoum, Bxl)

Izran is een traditie uit de Rif (Noord-Marokko), een vorm van gezongen poëzie in het Tamazight (Berbers), al dan niet begeleid door muziekinstrumenten zoals de bendir. Het is een typisch vrouwelijk gebruik, aangeleerd van moeder op dochter en zoon. Het vormt een sociaal archief: het dagelijkse leven wordt bezongen, zowel het persoonlijke intieme als de ontwikkelingen in de gemeenschap. Het is een gebruik dat vrouwen verenigt in de publiek ruimte om zich vrij uit te drukken. Vrouwen

nemen het tegen elkaar op in een soort battle, een dialoog. Een expressieve ruimte waar taboes omzeild kunnen worden, 'le non-dit' veilig kan bestaan.

Izran worden doorgegeven van moeder op dochter, van vader op zoon. Toch was er een duidelijke breuk in de overdracht ergens jaren 60. Na de dekolonisaties zorgt het panarabisme voor een marginalisering van alles wat traditioneel en 'anders' is. In de jaren '70 worden Izran weggezet als liedjes voor kindjes en vrouwen, je hoort ze nog in de auto's van de onderklasse of bij de diaspora.

Maar bepaalde ritmes en woorden leven verder in het onderbewuste. Tweede en derde generaties jongeren, geboren in Europa, die geen of weinig kennis hebben van Tamazight en/of Arabisch, zingen vandaag terug de liederen van hun voorouders. Hedendaagse muziek (elektro, hip hop, rai'nb, ...) integreert en sampelt deze ritmes en maakt dat jongeren dit repertoire herontdekken door de muziek van vandaag. Graag willen we met hen een vrijplaats creëren om traditionele Izran aan te leren, te oefenen, te bespreken.

Wat is Izran Revisited?

Izran Revisited zoekt de praktijk van Izran in de Brusselse diasporische context op, ondersteunt deze en geeft nieuwe impulsen via volgende acties:

- Masterclasses en jamsessies: de kunst van de Izran
- Izran als immaterieel erfgoed op de Erfgoedapp
- De poëzie van de Izran in het licht van de diaspora
- Nieuwe (muzikale) creaties
- Familie verhalen en migratiegeschiedenis ontsluiten

Masterclasses en jamsessies: de kunst van de Izran

Gc de Vaartkapoen organiseert vanaf najaar 2021 twee series ateliers 'Izran', o.l.v. Fatoum en andere Izran kenners. Het accent ligt op de overdracht –het aanleren van melodieën en techniek – ritmes, om zo de Izran traditie te leren kennen en over te brengen aan de jonge generatie. Het is tegelijkertijd een ode aan eerste generatie en een zoeken naar de roots van de derde en vierde generatie.

Izran als immaterieel erfgoed op de Erfgoedapp

Tijdens de ateliers documenteren we de Izran en het proces. We verwerken de captatie in een audio-installatie of tape met zang en verhalen. Eventueel voegen we er ook beeld of mini-reportages aan toe. We vullen de opgetekende teksten en ritmes aan met het persoonlijk archief van Izranteksten van de Brusselse zangeres Fatoum. We lanceren ook een oproep naar het brede publiek om de collectie zo breed en omvangrijk mogelijk te maken. Avansa Citizenne vertaalt het verzamelde materiaal en bekijkt hoe ze deze toegankelijk kan maken via de Erfgoedapp en/of andere databank. Op die manier willen we **Izran als immaterieel erfgoed van Brusselaars borgen en laten erkennen.**

De poëzie in het licht van de diaspora

Het doorgeven van de traditie is een intergenerationeel proces. Een interactie waarbij we ook ruimte laten voor discussie. We bespreken via de Izran de kracht van woord en muziek, de rol van de vrouw hierin, de rol van traditie in de diasporische context. We beleven en bespreken elementen van die traditie: stemgebruik, instrumenten, improvisatie, 'puur' versus 'remixed' izran.

In het voorjaar van 2022 organiseren we i.s.m. Werkplaats Immaterieel Erfgoed

een **internationale uitwisseling** met andere educatieve praktijken rond immaterieel erfgoed in diasporische context.

De Rif kende een aaneenschakeling van gewelddadige evenementen, opstand in de jaren 20, oorlog, hongersnood, '58 oprichting van de Marokkaanse staat, '75 de marche noir, '84 studentenprotest en ook de laatste jaren beweegt er heel wat met de Hirak. Door deze gespannen geschiedenis wordt er niet makkelijk over gepraat.

Izran is een insteek: 'Izran est une façon de dire le non-dit, c'est tres métaphorique' (Fatihha Saidi).

Nieuwe (muzikale) creaties

Vanaf het najaar 2022 ondersteunt Gc De Vaartkapoen de zoektocht naar een hedendaagse (mogelijks hybride) invulling van de Izran met nieuwe producties, muziek en tekst. We kijken welke plaats Izran kan innemen in Molenbeek/Brussel.

Izran werkt vaak metaforisch en maakt het op die manier makkelijker om je mening openbaar te maken. Er is ook een link met slam poetry. Wat willen we vandaag de dag gezegd hebben? Welke muzikale vorm zal het aannemen? Fusion? Of Izran met 'traditioneel' ritme en nieuwe teksten?

Familieverhalen en migratiegeschiedenis naar buiten brengen

Avansa Citizenne organiseerde reeds een aantal activiteiten met partners rond de Rif vandaag. Al snel kwamen ze tot de conclusie dat de geschiedenis ofwel weinig of niet gekend is bij een groot deel van de Marokkaanse diaspora, ofwel heel gevoelig ligt.

Izran is in deze "het excuus" of moeten we zeggen de toegangspoort om eerste

generaties Riffijnse Brusselaars te bevragen binnen een familiale context.

Avansa Citizenne bestudeert via de verzamelde Izran de ontstaanscontext van de gezangen. De teksten gaan over de liefde, rouwen, verraad, ... over migratie, verzet, vrijheid. We zoomen in op de laatste 100 jaar geschiedenis van de Rif en zoeken verhalen bij levende getuigen en academische experts. **Ze organiseert een 5-tal conferenties**, opgebouwd vanuit partnerschap, kritisch en meerstemmig. Daarnaast start ze een pilootproject vanuit de vraag of ze een tool kunnen creëren die mensen toelaat om in hun familie een gesprek op gang te krijgen over de migratie en hun familiegeschiedenis.

Meer info? Meewerken aan het project?

Izran Revisited is een project voor en door de Riffijnse communities. We nodigen iedereen uit om bij te dragen en mee richting te geven. De doelstellingen van het project zijn onze leidraad maar we zijn flexibel om 'en cours de route' zijwegen te bewandelen. De resultaten van ons onderzoek en interactie: nieuwe creaties, reflecties en een heus izran archief willen we zoveel mogelijk delen met de Riffijnse diaspora en geïnteresseerden. Tijdens het project communiceren we op de fb pagina Izran Revisited BXL en gaan we hier ook in dialoog met het brede publiek.

Doe, zoek en creëer mee met ons! Neem contact op met

Fatima en Najila van Avansa Citizenne i.v.m. *Familieverhalen en Riffijnse geschiedenis*

Fatima Bouchataoui (fatima@avansa-citizenne.be en tel 0477 958 093)

Najila Aloui (najila@avansa-citizenne.be en tel 0478 877 319)

Greet en Malika van Gc de Vaartkapoen i.v.m. *Izran ateliers en muzikale creaties:*

Greet Simons (greet.simons@vgc.be en tel 0472 50761)

Malika Saissi (tel 0498 77 40 00)

